

RWS INFORMATIE

Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden

Omgang van RWS met de Omgevingswet en gemeentelijke regelingen

Datum	januari 2024
Status	definitief

Colofon

Uitgegeven door	
Informatie	Telefoon
	Fax
Uitgevoerd door	Linda Bosselaar
Opmaak	
Datum	januari 2024
Status	definitief
Versienummer	1.2

Inhoud

•	Colofon	2
1	Inleiding	5
1.0	Doel van de Handreiking	5
1.1	Status van de Handreiking	5
1.2	Vellen van houtopstanden in de RWS-modelcontracten	6
1.3	Leeswijzer	6
1.4	Versiebeheer	6
1.5	Vragen of opmerkingen	6
2	Stappenplan & Toelichting op het stappenplan	7
2.0	Inleiding	8
2.0.1	Betrek altijd de RWS-coördinator houtopstanden	8
2.0.2	De situatie is per gemeente verschillend	8
2.0.3	Voor RWS én opdrachtnemers	8
2.0.4	Van Wnb naar Omgevingswet	8
2.0.5	Van bestemmingsplan naar omgevingsplan	8
2.1	Zijn de percelen met te vellen houtopstanden in eigendom van RWS of stemt de eigenaar in met de velling?	10
2.2	Is de Ow van toepassing? Staan (een deel van) de houtopstanden buiten de bebouwingscontour houtkap van de gemeente?	10
2.3	Zijn de uitzonderingen of vrijstellingen uit de Ow van toepassing?	11
2.4	Is de APV (uiterlijk tot 2032) van toepassing op (een deel van) de te vellen houtopstanden? Zijn in het omgevingsplan planregels opgenomen over het vellen van houtopstanden?	14
2.4.1	Omgevingsplan	14
2.4.2	APV	14
2.5	RWS doet ten minste vier weken voor velling melding bij RVO/provincie	15
2.6	RWS vraagt omgevingsvergunning aan bij gemeente(n)	17
2.7	Gemeente verleent vergunning. Bezwaar en beroep zijn mogelijk.	17
2.7.1	Aan de vergunning te verbinden voorschriften	17
2.7.2	Beslistermijn en procedure	18
2.7.3	Bezwaar en beroep zijn mogelijk	18
2.8	Vel de houtopstanden en herbeplant/compenseer binnen de gestelde termijn	19
2.8.1	Wanneer mag velling plaatsvinden?	19
2.8.2	Waar herbeplanten?	20
2.8.3	Hoe herbeplanten?	21
2.8.4	Binnen welke termijn herbeplanten?	21
2.9	Rapporteer de herbeplanting bij RVO/ provincie	22

2.10	Opdrachtnemer verstrekt jaarlijks aan RWS een overzicht van de gevelde en herbeplante houtopstanden	22
2.11	Samenloop Ow, APV en omgevingsplan.....	22
2.12	Samenloop/coördinatie tussen Ow, omgevingsvergunning en het 'moederbesluit'....	23
Bijlage A: Definities en afkortingen		25
Bijlage B: Juridisch kader: Omgevingswet, Ontheffing houtopstanden RWS, APV en omgevingsplan		26
B.1	Inleiding	26
B.2	Omgevingswet.....	26
B.2.1	Ow geldt alleen buiten de bebouwingcontour houtkap	26
B.2.2	Vellen en herbeplanten	27
B.2.3	Uitzonderingen op en vrijstellingen van de meld- en herbeplantingsplicht.....	27
B.2.4	Maatwerkvoorschrift - Kapverbod	27
B.2.5	Bevoegd gezag: voor RWS meestal RVO	28
B.2.6	Gedragscode.....	29
B.2.7	Omgevingsbesluit, Besluit activiteiten leefomgeving en besluit kwaliteit leefomgeving.....	29
B.2.8	Provinciale omgevingsverordeningen	29
B.3	Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat	30
B.3.1	Herbeplanting op andere locatie	30
B.3.2	Herbeplanting op bosbouwkundig verantwoorde wijze.....	30
B.3.3	Herbeplantingstermijn	31
B.3.4	Rapporteren na afronding project.....	31
B.4	Omgevingsplan: het uitvoeren van werken/ werkzaamheden.....	31
B.5	APV	31
B.5.1	Bevoegdheid gemeenten	31
B.5.2	Geografische reikwijdte APV	32
B.6	Samenloop Ow, APV en omgevingsplan.....	33
B.7	Houtopstanden en de zorgplicht.....	33
Bijlage C: Memo randvoorwaarden herbeplanting		34

1 Inleiding

Als voor een aanleg-, beheer- of onderhoudsproject van Rijkswaterstaat (RWS) houtopstanden (bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend) moeten worden gekapt, dan geldt wet- en regelgeving waar RWS zich aan moet houden. Denk aan de bepalingen hierover in de Omgevingswet en bijbehorende algemene maatregelen van bestuur, zoals onder andere:

- het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)
- het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl);
- de Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat (Ontheffing)
- provinciale omgevingsverordeningen;
- het natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen: Ecologische hoofdstructuur);
- Het gemeentelijke omgevingsplan en de gemeentelijke APV's die tot uiterlijk 2032 naast het omgevingsplan gelden.

1.0 Doel van de Handreiking

RWS en opdrachtnemers van RWS dienen zich aan de wet- en regelgeving te houden. In deze Handreiking wordt beschreven hoe RWS daar uitvoering aan geeft in het geval houtopstanden moeten worden geveld¹. Daarbij ligt de focus op Afdeling 11.3 van de Bal², op de APV's en de omgevingsplannen. De bescherming van houtopstanden via het NNN, Natura-2000³ en soortenbescherming⁴ worden zijdelings behandeld.

De Handreiking is bedoeld ter ondersteuning van projectteams van aanleg-, beheer- en onderhoudsprojecten van RWS en opdrachtnemers. Zij heeft tot doel het werk makkelijker te maken en uniformiteit te waarborgen. Wat betreft aanlegprojecten is de Handreiking van toepassing in de MIRT 3 en 4-fase⁵, te weten de planuitwerkingsfase en de realisatiefase. Met name de omgevingsmanager of de technisch manager uit het IPM-model⁶ zullen er mee te maken hebben alsmede de adviseur natuur/ landschappelijke inpassing. Ingeval van beheer en onderhoud hebben naast de hierboven genoemde rollen ook de assetmanagers hiermee te maken.

1.1 Status van de Handreiking

Dit document is in de Werkwijzer RWS opgenomen als Handreiking. Medewerkers van RWS en door RWS ingeschakelde opdrachtnemers zijn verplicht om deze bij de uitvoering van hun werk te gebruiken/raadplegen.

De handreiking wordt opgenomen als bijlage bij de vraagspecificatie projectmanagement, hoofdstuk omgeving. Verder dient de handreiking in het proces van de totstandkoming van de KES (klanteisen) al worden aangedragen. Het is aan diegene die een contract of opdracht voorbereid om dat te doen. Denk hierbij

¹ In bijlage C, memo randvoorwaarden herbeplanting, zijn de randvoorwaarden opgenomen die RWS hanteert om aan de herplantplicht te voldoen.

² Artikel 11.111 tot en met artikel 11.133 van het Bal;

³ Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f, Ow. Voorheen: hoofdstuk 2 Wnb;

⁴ Artikel 5.1, tweede lid, onder g, artikel 5.2. eerste lid, Ow. Voorheen: hoofdstuk 3 Wnb

⁵ MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Voor MIRT-projecten worden vier fasen onderscheiden: Fase 1 is de initiatieffase, fase 2 de verkenningsfase, fase 3 de planuitwerkingsfase en fase 4 de realisatiefase

⁶ IPM staat voor Integraal Projectmanagement. Het integraal projectteam kent 5 rollen: projectmanager, manager projectbeheersing, omgevingsmanager, technisch manager en contractmanager.

aan adviseurs natuur, leefomgeving, coördinatoren houtopstanden, assetmanagers, omgevingsmanagers en/of technisch managers.

1.2 Vellen van houtopstanden in de RWS-modelcontracten

In de E&C-, D&C-, DBFM-modelcontracten, in de BOC- (basisonderhoudscontracten) en de ROC-contracten (raamovereenkomst onderhoudscontracten), als ook in de modelprestatiecontracten Droog en Nat is opgenomen dat Rijkswaterstaat een Ontheffing heeft. Opdrachtnemers kunnen die Ontheffing gebruiken. De Ontheffing houtopstanden RWS biedt het voordeel dat niet op dezelfde locatie herbeplant hoeft te worden als de locatie waar de velling heeft plaatsgevonden, zoals dat conform de wet in principe wel moet. Daarnaast mag met de Ontheffing Houtopstanden RWS bij langer lopende projecten langer worden gedaan over de herbeplanting (5 jaar) dan de standaard wettelijke termijn (3 jaar), zie ook bijlage B.

In de contracten kan de verplichting zijn opgenomen dat opdrachtnemers jaarlijks aan RWS een overzicht verstrekken met gevelde en herbeplante houtopstanden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat het te doorlopen stappenplan en de toelichting daarop. In de tekst zijn in losse kaders diverse tips opgenomen met aandachtspunten voor de praktijk. In bijlage A is een lijst met gebruikte definities en afkortingen opgenomen. In bijlage B is het relevante juridische kader toegelicht. De actuele lijst met RWS-coördinatoren houtopstanden is te vinden op RWS Kennisbron:

<https://rws Kennisbron.nl/natuur/index.php/Natuur - 10 Houtopstanden>

Als bijlage C is de memo randvoorwaarden herbeplanting opgenomen. Deze memo beschrijft de randvoorwaarden die RWS hanteert om aan de herplantplicht te voldoen en biedt daarmee handvatten voor de contractbeheersing.

1.4 Versiebeheer

In april 2017 is de eerste versie van deze Handreiking verschenen: het Kader kap en herbeplanting houtopstanden. Op 30 januari 2018 is versie 1.1. verschenen. Het voorliggende document is versie 1.2.

Veranderingen ten opzichte van de eerdere versie zijn:

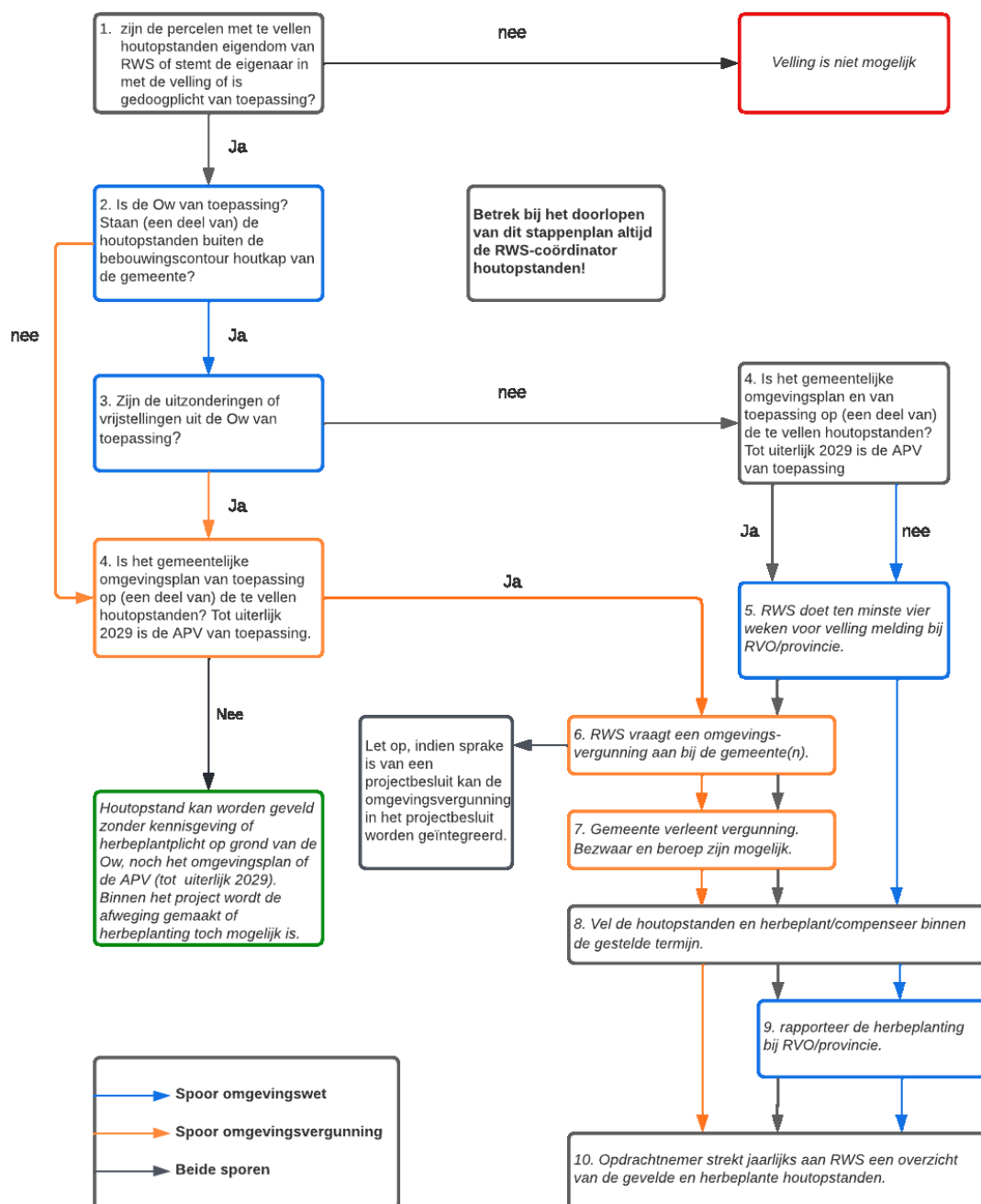
- De Handreiking is geactualiseerd naar de Omgevingswet;
- het beschermingsregime aangaande houtopstanden uit omgevingsplannen is toegevoegd;
- het stappenplan is qua opmaak veranderd;
- er hebben tekstuele verduidelijkingen plaatsgevonden;
- De memo randvoorwaarden herbeplanting is toegevoegd als bijlage C.

De titel en status van het document is gewijzigd van Kader in Handreiking. Bij nader inzien past deze status beter bij de informatie in het document.

1.5 Vragen of opmerkingen

Vragen of opmerkingen over deze Handreiking zijn van harte welkom via emailadres: steunpunt-natuur@rws.nl. Voor opdrachtnemers geldt dat zij zich met vragen of opmerkingen in eerste instantie wenden tot hun opdrachtgever.

2 Stappenplan & Toelichting op het stappenplan

2.0 Inleiding

Het stappenplan hierboven is alleen te gebruiken met de toelichting hieronder. Per stap is een toelichting gegeven, waarbij de cijfers in het stappenplan corresponderen met de nummering van de paragrafen: stap 1 uit het stappenplan wordt toegelicht in paragraaf 2.1, stap 2 in paragraaf 2.2 en zo verder.

2.0.1 *Betrek altijd de RWS-coördinator houtopstanden*

Zoals ook in het stappenplan staat is het de bedoeling dat bij het doorlopen van dit stappenplan altijd de RWS-coördinator houtopstanden wordt betrokken. Zie onderstaand link voor de lijst met RWS-coördinatoren houtopstanden:

[10 Houtopstanden - Rijkswaterstaatwiki \(Natuur\) \(rws-kennisbron.nl\)](https://www.rijkswaterstaat.nl/natuur-en-landbouw/houtopstanden/10-houtopstanden-rijkswaterstaatwiki-natuur-rwskennisbron-nl)

2.0.2 *De situatie is per gemeente verschillend*

Aangezien iedere gemeente zijn eigen verordening en omgevingsplan heeft, en daarnaast uiterlijk tot 2032 mogelijk ook nog APV's, is het stappenplan en de bijbehorende toelichting slechts een indicatie van de te nemen stappen voor het verkrijgen van een gemeentelijke omgevingsvergunning voor het vellen van houtopstanden.

2.0.3 *Voor RWS én opdrachtnemers*

Waar in het stappenplan en de toelichting 'RWS' staat kan ook worden gelezen: de opdrachtnemer van RWS. Eventueel kunnen hierover afspraken worden gemaakt tussen de opdrachtnemer en RWS. De opdrachtnemer moet voor sommige handelingen wel gemachtigd zijn door RWS om deze te kunnen uitvoeren. Een machtiging wordt geregeld door het project, bijvoorbeeld door het sturen van een brief.

2.0.4 *Van Wnb naar Omgevingswet*

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Hierbij is de Wnb opgenomen in de Ow. Dit geldt ook voor de bepalingen over het vellen en herbeplanten van houtopstanden, die onder de Wnb in hoofdstuk 4 van de Wnb waren te vinden.

Uit artikel 4.3 Ow volgt dat bij algemene maatregelen van bestuur regels worden gesteld over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. In het eerste lid van dit artikel, onder o, wordt het vellen en beheren van houtopstanden genoemd. De algemene maatregel van bestuur waarin de regels over houtopstanden komen te staan is paragraaf 11.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Onze Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat⁷ is nog verleend op grond van de Boswet. De Boswet is opgegaan in de Wet natuurbescherming. Toen is geregeld dat de ontheffing op basis van artikel 9.9 Wet natuurbescherming geldt als een ontheffing in de zin van artikel 4.5, derde lid, Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming gaat op in de Omgevingswet. Op grond van artikel 2.8, derde lid, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet geldt de ontheffing als een besluit tot het stellen van maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5 Ow⁸. Op basis van dit overgangsrecht blijft de ontheffing van Rijkswaterstaat dus ook onder de Omgevingswet geldig.

2.0.5 *Van bestemmingsplan naar omgevingsplan*

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft iedere gemeente één omgevingsplan voor zijn grondgebied. Een omgevingsplan bevat de regels voor de

⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038864/2016-12-01>

⁸ Aanvullingswet natuur Omgevingswet (Stb. 2020, 310) - Kst 34 985

fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan vervangt het in 2023 geldende bestemmingsplan. De gemeentelijke verordeningen, zoals APV's, zijn niet automatisch opgenomen in het omgevingsplan.

Niet alle gemeenten hebben bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet de gemeentelijke verordeningen die gevolgen hebben op activiteiten op de fysieke leefomgeving opgenomen in het omgevingsplan. Tot 2032 geldt het overgangsrecht. Dit betekent dat de huidige gemeentelijke verordeningen waarin het vellen van houtopstand is geregeld uiterlijk tot 2032 blijven werken, mits daarin een vergunning of ontheffing voor het vellen verplicht is gesteld. Gemeenten die het vellen van houtkap enkel meldingsplichtig hebben gesteld, met de mogelijkheid een kapverbod op te leggen, zullen tijdig hun APV en/of bomenverordening moeten wijzigen of tijdig opnemen in het omgevingsplan. Als gemeentelijke verordeningen niet tijdig zijn overgeheveld naar het omgevingsplan, vervallen deze van rechtswege⁹.

TIP: Het is dus van belang om bij gemeenten na te vragen waar de gemeentelijke regels omtrent het vellen en beheren van houtopstanden te vinden zijn en of deze daadwerkelijk zijn opgenomen in het omgevingsplan.

Voor deze Handreiking wordt uitgegaan van de mogelijkheid dat gemeentelijke verordeningen nog niet (volledig) zijn opgenomen in het omgevingsplan. Dit betekent voor houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap dat rekening moet worden gehouden met zowel het omgevingsplan als eventuele APV's.

2.0.6. *Twee eigenstandige sporen, allebei doorlopen: Ow en gemeentelijk spoor*

Het kan voorkomen dat in een bepaald gebied zowel de bepalingen uit de Ow als die uit de APV en/of het omgevingsplan gelden. In verband met de bepalingen uit de APV en/of het omgevingsplan kan volgen dat een omgevingsvergunning nodig is. De activiteit 'vellen van houtopstanden' wordt onder de Ow een omgevingsplanactiviteit voor het vellen van houtopstanden¹⁰.

Als de verschillende bepalingen van toepassing zijn op het vellen van de houtopstanden, dan moeten beide sporen worden doorlopen: het Ow-spoor en het omgevingsvergunningsspoor. Voor de leesbaarheid en om het onderscheid tussen de bepalingen uit de Ow en dat wat volgt uit het gemeentelijke omgevingsplan, worden deze twee sporen aangeduid als *het Ow-spoor* en *het gemeentelijke spoor*.

Bedacht moet worden dat beide sporen eigenstandige sporen zijn. Zij zijn niet afhankelijk van elkaar. Theoretisch kan het dus bijvoorbeeld voorkomen dat een boom volgens de Ow wel mag worden geveld, maar volgens de APV en/of het omgevingsplan niet. De sporen kunnen tegelijkertijd worden doorlopen of na elkaar. Het maakt niet uit welke volgorde wordt gekozen.

In paragraaf 2.11 wordt nader ingegaan op de situatie van samenloop tussen de Ow, de APV en het omgevingsplan. In paragraaf 2.12 wordt ingegaan op de samenloop/coördinatie tussen de Ow, de omgevingsvergunning en het zogenaamde moederbesluit, zoals het projectbesluit (onder de Wnb: Tracébesluit of het projectplan Waterwet).

⁹ Memorie van toelichting Invoeringswet Omgevingswet, vergaderjaar 2017-2018, 34986, nr. 3, par. 5.2.3.

¹⁰ Zie art. 22.299 van de bruidsschat voor het omgevingsplan bedoeld in art. 22.1 onder b Ow.

2.1 **Zijn de percelen met te vellen houtopstanden in eigendom van RWS of stemt de eigenaar in met de velling?**

Logischerwijs mag alleen velling plaatsvinden als je zelf de eigenaar van de houtopstanden bent of als de eigenaar van de houtopstand daarmee instemt. Als de houtopstanden die geveld moeten worden op gronden staan die (nog) niet in eigendom van RWS zijn, dient hierover dus overeenstemming te worden bereikt met de eigenaar. Leg dit schriftelijk vast. Als deze overeenstemming ontbreekt dan kan de velling niet doorgaan, of zal moeten worden gewacht met de velling totdat de eigendom naar RWS is overgegaan of, indien van toepassing, een gedoogplicht is opgelegd. Geadviseerd wordt om ook bij overeenstemming met de eigenaar, de eigenaar op de hoogte te houden door bijvoorbeeld een afschrift van het meldingsformulier (zie paragraaf 2.5) en/of van de vergunningaanvraag (zie paragraaf 2.6) aan de eigenaar te zenden.

Indien de gedoogplicht¹¹ van toepassing is, kunnen houtopstanden geveld worden zonder toestemming van de eigenaar. In dat geval hoeft het schema niet verder worden te doorlopen. Dit kan alleen het geval zijn als houtopstanden geveld moeten worden in het kader van instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dan is ook sprake van een uitzonderingsgrond op de meld- en herplantplicht zoals hieronder beschreven in paragraaf 2.3.

2.2 **Is de Ow van toepassing? Staan (een deel van) de houtopstanden buiten de bebouwingscontour houtkap van de gemeente?**

De Ow en het Bal zijn alleen van toepassing als de velling van houtopstanden plaatsvindt buiten de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour houtkap¹². De bebouwingscontour houtkap is de opvolger van de zogenoemde *bebouwde kom* in de zin van hoofdstuk 4 Wnb. De gemeenteraad is bevoegd om de grens van de bebouwingscontour houtkap op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) vast te stellen¹³. Binnen de bebouwingscontour gelden uitsluitend de in het omgevingsplan gestelde regels over de kap van bomen¹⁴. Vraag dus na bij de gemeente of er een bebouwingscontour houtkap op grond van het Bkl is vastgesteld en waar die begrenzing loopt.

Als de Ow van toepassing is, is de provinciale verordening (omgevingsverordening) op grond van de Ow ook van toepassing als de gedeputeerde staten van de provincie bevoegd gezag is voor het in ontvangst nemen van meldingen en het opleggen van een kapverbod. Wanneer sprake is van activiteiten met een nationaal belang, is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag waaraan een melding wordt gedaan, dat een maatwerkvoorschrift kan stellen of dat beslist op een aanvraag om een gelijkwaardige maatregel te treffen¹⁵. Voor RWS geldt echter dat LNV bijna altijd het bevoegd gezag is en de provincie bijna nooit het bevoegd gezag is. RWS heeft daarom ook bijna nooit rechtstreeks te maken heeft met de provinciale omgevingsverordening. Zie hierover ook paragraaf B.2.5 in Bijlage B. RVO is de uitvoerende instantie namens LNV.

De leeftijd van de te vellen beplanting doet er in principe niet toe voor de vraag of de Ow van toepassing is. De wijze van ontstaan, geplant of spontane opslag, is voor de Ow ook niet relevant.

¹¹ Artikel 10.10b Ow;

¹² Artikel 11.111, lid 2, sub a, Bal

¹³ Artikel 5.165b Besluit kwaliteit leefomgeving

¹⁴ Nota van toelichting aanvullingsbesluit natuur omgevingswet, *Stb.* 2021, 22, p. 157;

¹⁵ Artikelen 11.113 en 11.114, tweede lid, Bal

LET OP: De Ow en de omgevingsvergunning voor het vellen van houtopstanden gaan over houtopstanden, dus niet alleen over bomen, maar ook over boomvormers, struiken, hakhout of griend¹⁶.

LET OP: de bebouwingscontour houtkap op grond van de Ow kan een andere grens zijn dan de bebouwde komgrens op grond van de Wegenverkeerswet. De bebouwde komgrens op grond van de Wegenverkeerswet is niet relevant als het gaat om het vellen van houtopstanden.

Als de Ow van toepassing is op (een deel van) de te vellen houtopstanden, dan moet het stappenplan (voor dat deel van de houtopstanden) verder worden doorlopen. Als de Ow niet van toepassing is, dan hoeft het Ow-spoor (het blauwe spoor in het stappenplan) verder niet doorlopen te worden. Wel moet dan bekeken worden of het omgevingsvergunningspoor (oranje in het stappenplan) misschien van toepassing is.

2.3 Zijn de uitzonderingen of vrijstellingen uit de Ow van toepassing?

De Ow bevat verschillende uitzonderingen en vrijstellingen. Een lijst hiervan is hieronder opgenomen. Als voor het gehele project een uitzondering of vrijstelling geldt, dan kan de houtopstand worden geveld zonder melding of herbeplantingplicht op grond van de Ow en het Bal. De blauwe stappen uit het stappenplan hoeven niet verder doorlopen te worden. Het kan dan nog wel zo zijn dat een omgevingsvergunning of een maatwerkvoorschrift nodig is in verband met de gemeentelijke APV en/of het omgevingsplan (oranje spoor stappenplan). Ook kan het bijvoorbeeld mogelijk zijn dat een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit¹⁷ of een flora- en fauna-activiteit¹⁸ nodig is voor het vellen van de houtopstanden. Daar wordt in deze Handreiking verder niet dieper op ingegaan.

Als voor het project slechts deels een uitzondering geldt, dan zal voor het andere deel wel de rest van het stappenplan (blauw) doorlopen moeten worden. Er zal een melding moeten worden gedaan en er zal moeten worden herbeplant. Zie de volgende paragrafen.

¹⁶ Om onder de definitie van houtopstanden van de Wnb te vallen, moest die een bepaalde omvang hebben. In de definitie van houtopstand in de Ow staat deze minimale omvang niet. Wel blijft het onder de Ow zo dat voor een kleine omvang de rijksregels over het vellen en herbeplanten niet gelden. Zie paragraaf 2.3.

¹⁷ Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, Ow. Voorheen: hoofdstuk 2 Wnb;

¹⁸ Artikel 5.1, tweede lid, onder g, artikel 5.2, eerste lid, Ow. Voorheen: hoofdstuk 3 Wnb

LET OP: Op 1 december 2016 is de Samenwerkingsovereenkomst (SO) beëindigd die in 1986 tussen de toenmalige Ministeries van LNV en V&W was gesloten. Op grond van die SO werden gevelde houtopstanden één op één door RWS herbeplant bij 'droge' projecten (wegen en kanalen), ongeacht de uitzonderingen en vrijstellingen in de toenmalige Boswet. Nu deze SO is beëindigd, kan RWS wél gebruik maken van de uitzonderingen en vrijstellingen en geldt vanuit de Ow (voorheen: Wnb) dus niet altijd de verplichting om alle houtopstanden één op één te herbeplanten.

Als geen verplichting geldt vanuit de Ow wordt binnen (de planuitwerkingsfase van) het project de afweging gemaakt of de bomen toch worden herbeplant. Belangrijke overweging daarbij is de informatie waarom de houtopstanden daar in het verleden zijn geplant of ontstaan. Langs wegen en waterwegen zijn zelden houtopstanden voor de houtproductie aangebracht, maar juist om andere redenen, zoals:

- een landschappelijke functie;
- een natuurfunctie. De houtopstanden zijn ooit bijvoorbeeld als natuurcompensatie geplant. Of de houtopstanden maken deel uit van het leefgebied van diersoorten zoals vogels of vleermuizen. Wat dit laatste betreft kan overigens vanuit hoofdstuk 3 Wnb (soortenbescherming) een verplichting bestaan om te moeten herbeplanten.
- een functie voor verkeersgeleiding of verkeersafscherming;
- omgevingsmanagement.

Deze redenen kunnen nu ook weer gelden om te kiezen om ondanks de geldende vrijstellingen en uitzonderingen toch houtopstanden te herbeplanten.

In de volgende gevallen geldt op grond van de Ow geen verplichting tot het melden en herbeplanten voor het vellen¹⁹:

- periodiek vellen van griend- of hakhout;
- Houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om het oppervlakte van de totale houtopstand;
- Houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen).
- houtopstanden binnen de door gemeenten in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour houtkap;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten worden geteeld en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 1. wegbeplantingen;
 2. beplantingen langs waterwegen²⁰, en
 3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:

¹⁹ Deze uitzonderingen en vrijstellingen volgen uit de volgende bepalingen: Bijlage I bij de Omgevingswet: definitie 'houtopstand'; artikel 11.111; artikel 11.126, eerste lid, en artikel 11.129, eerste lid, Bal; artikel 11.131, eerste lid, Bal.

²⁰ De uitzondering voor "uit populieren of wilgen bestaande beplantingen langs waterwegen" in de Wnb is nieuw ten opzichte van de voormalige Boswet. De term waterweg is echter niet gedefinieerd in de Wnb. Ook in de Ow wordt deze term niet gedefinieerd. Ook in de wetgeschiedenis is hier nauwelijks aandacht aan besteed. In de praktijk zullen we moeten uitvinden hoe ver van de waterweg populieren en wilgen zonder meld- en herbeplantingsplicht mogen worden geveld.

1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013;
- vellen ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel ten behoeve van Natura 2000;
 - vellen ter uitvoering van een mitigerende of compenserende natuurmaatregel uit een Natura 2000-vergunning, een soortenonthefing, een projectbesluit of een omgevingsvergunning;
 - Het vellen is voor het uitvoeren van een maatwerkvoorschrift dat verbonden is aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora-en fauna activiteit;
 - Het vellen is voor het uitvoeren van regels over vergunningvrije Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten in de Omgevingsregeling of omgevingsverordening;
 - vellen voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
 - vellen en herbeplanten dat plaatsvindt overeenkomstig een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode.
 - Het vellen dat voldoet aan alle volgende voorwaarden:
 - o Het is een activiteit van nationaal belang of hangt daarmee samen. Het Omgevingsbesluit geeft aan welke activiteiten van nationaal belang zijn (artikel 4.12, Omgevingsbesluit).
 - o Het gaat om een houtopstand die niet is aangeplant vanwege een herbeplantingsplicht (van het Bal, de Wet natuurbescherming of de Boswet).
 - o De minister van LNV heeft in het verleden een kennisgeving ontvangen (en dat bevestigd) voor het aanleggen van de houtopstand. Die kennisgeving moet het tijdstip en de plaats van de (destijds aan te leggen) houtopstand aangeven. Uit de kennisgeving moet ook blijken dat het om tijdelijke houtopstand gaat waarvan het vellen (in z'n geheel) zal plaatsvinden binnen 40 jaar na dat tijdstip.

VOORBEELDEN RIJBEPLANTING

De Ow is niet van toepassing als sprake is van een rijbeplanting die niet meer dan 20 bomen omvat²¹. Wanneer is sprake van zo'n rijbeplanting? Twee voorbeelden:

Als je 9 bomen velt uit een rij van 200 bomen, dan valt dit onder de Ow. De rijbeplanting van 200 bomen is namelijk de houtopstand waaruit wordt gevelde. Je kijkt naar het totaal aantal bomen, niet alleen het aantal te vellen bomen. Voor de velling van de 9 bomen geldt dus een meld- en herbeplantingsplicht.

LET OP: Onder de Ow kan het wel zijn dat gemeenten via het omgevingsplan houtopstanden in het landelijk gebied die een zelfstandige eenheid vormen van minder dan 10 are, beschermen vanwege hun landschappelijke waarde. Dit geldt ook voor een rijbeplanting langs een weg van 20 bomen. Kijk dus altijd na wat in het gemeentelijke omgevingsplan is opgenomen over houtopstanden.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde dat een zomereik met een omtrek van ongeveer 3,5 meter en een leeftijd van minimaal 150 jaar oud die buiten de bebouwde kom in de zin van de Wnb in Goirle stond, geen onderdeel uitmaakte van de rijbeplanting langs de Turnhoutsebaan. Redenen waren dat:

- er tussen de zomereik en de nabij gesitueerde bomen een afstand bestaat die gemiddeld genomen ongeveer drie keer zo groot is als de onderlinge afstand die

²¹ Artikel 11.111, tweede lid, sub j, Bal;

- bestaat tussen de andere bomen die langs de Turnhoutsebaan staan. Dit bleek uit kaart- en fotomateriaal;
- de zomereik, die zich qua omvang en leeftijd duidelijk onderscheidt van de nabijgelegen jongere en smallere bomen, niet min of meer in één denkbeeldige lijn staat met die bomen, maar direct aan de weg staat terwijl de andere bomen op ongeveer 1,5 m afstand van de Turnhoutsebaan staan.²²

Het is dus van belang op te letten welke bomen wel en welke niet meetellen bij het bepalen van het totaal aantal bomen in de rijbeplanting.

2.4 **Is de APV (uiterlijk tot 2032) van toepassing op (een deel van) de te vellen houtopstanden? Zijn in het omgevingsplan planregels opgenomen over het vellen van houtopstanden?**

Zodra een houtopstand moet worden geveld, moet nagegaan worden of een omgevingsvergunning nodig is in verband met de regels uit de gemeentelijke APV (uiterlijk tot 2032) of het omgevingsplan. Zoals geschreven is dit een eigenstandig spoor naast het Ow-spoor. Deze vraag komt daarom twee keer voor in het stappenplan. De vraag is namelijk relevant als het Ow-spoor moet worden doorlopen (wat het geval is als de houtopstanden buiten de bebouwingscontour houtkap staan), maar ook als het Ow-spoor niet moet worden doorlopen.

Het is aan de gemeente om in de APV en/of in het omgevingsplan regels te stellen over het vellen van houtopstanden. Uit de APV of het omgevingsplan volgt op welke locatie de regels uit de APV of het omgevingsplan gelden. Het omgevingsplan en/of de APV gelden in ieder geval binnen de bebouwingscontour houtkap.

Binnen de bebouwingscontour houtkap zijn de regels omtrent houtopstanden in de Ow en het Bal niet van toepassing, maar kunnen andere beschermingsregimes wel van toepassing zijn. Zie bijlage B voor meer toelichting over de wet- en regelgeving en zie paragraaf 2.11 over de samenloop van verschillende beschermingsregimes.

Buiten de bebouwingscontour houtkap is de Omgevingswet van toepassing en kan ook de APV en/of het omgevingsplan van toepassing zijn. Die ene houtopstand die je wil vellen kan dus driedubbel beschermd zijn. En eigenlijk zesdubbel als je ook het Natura 2000-beschermingsregime, het soortenbeschermingsregime en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) beschermingsregime meetelt.

2.4.1 *Omgevingsplan*

Kijk in het omgevingsplan van gemeenten waar geveld gaat worden of hierin regels zijn opgenomen aangaande het vellen van houtopstanden. Als dit het geval is, dan zal in die regels waarschijnlijk een verplichting staan om voor het vellen van houtopstanden een omgevingsvergunning voor een aanlegactiviteit aan te vragen.

2.4.2 *APV*

Hiervoor is uitgelegd dat na invoering van de Ow de huidige gemeentelijke verordeningen, zoals APV's, uiterlijk tot 2032 hun werking blijven houden.

Kijk in de APV van de betreffende gemeente(n) om te bepalen of de gemeentelijke regels van toepassing zijn op de te vellen houtopstanden. In de APV is opgenomen waar deze in de gemeente geldt. Dit kan bijvoorbeeld in de hele gemeente zijn, maar ook slechts in een deel, zoals alleen in de bebouwingscontour houtkap, of alleen betreffende de bomen die op een bomenlijst staan. Ook volgt uit de APV op welke houtopstanden deze van toepassing is. Dit kan bijvoorbeeld afhangen van de hoogte en diameter van de te vellen houtopstanden. Beeldbepalende bomen zijn in principe

²² ABRvS 16 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:3042.

altijd beschermd door de APV. Veel gemeenten hebben een lijst met beeldbepalende bomen vastgesteld. Indien in een APV een vergunning of ontheffing voor het vellen van houtkap verplicht is gesteld, wordt dit op grond van artikel 22.8 Ow aangemerkt als een verbod om zonder omgevingsvergunning een omgevingsplanactiviteit te verrichten. Dit betekent dat in zo'n geval een omgevingsvergunning aangevraagd moet worden voor het vellen van houtkap.

2.5 RWS doet ten minste vier weken voor velling melding bij RVO/provincie

Bij de meeste RWS-projecten is de Minister van LNV bevoegd gezag op grond van de Ow/het Bal. Indien de Minister bevoegd gezag is (uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, RVO), moet de melding ten minste vier weken doch niet langer dan één jaar voor het moment van de voorgenomen velling van de houtopstand worden gedaan conform het formulier dat te vinden is op²³:

<https://mijn.rvo.nl/bos-en-bomen-kappen>

Onder de Ow treedt het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) in werking. Het DSO biedt een digitaal loket waarin initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving. Ook kan via het DSO een vergunning aanvraag of melding worden ingediend. Bepalingen over het indienen van een melding via het elektronische formulier zijn opgenomen in afdeling 14.1. van het Omgevingsbesluit. Tot de invoering van het DSO geldt de hieronder beschreven werkwijze.

Uit het mandaatbesluit van het betreffende RWS dienstonderdeel volgt wie formeel bevoegd is voor het tekenen van de melding. Vaak is dit het laagste niveau binnen de managementstructuur, het afdelingshoofd.

RVO stuurt een kopie van de melding aan de betreffende gemeente(n) en provincie(s). De indiener van de melding ontvangt van RVO een ontvangstbevestiging van de melding. Een kopie van deze ontvangstbevestiging wordt ook naar de betreffende RWS-coördinator houtopstanden gestuurd. RVO stuurt geen instemmingsbrief meer.

Het afschrift dat RVO aan de gemeente stuurt wordt door de gemeente vaak (mede) als een aanvraag voor een omgevings(kap)vergunning beschouwd (zie paragraaf 2.6). Ga er echter niet van uit dat dit altijd gebeurt. Het is verstandig om als RWS-medewerker deze gang van zaken te bespreken tijdens het contact met de betreffende gemeente(n). Zijn de bepalingen uit de APV en/of uit het omgevingsplan ook van toepassing op de te vellen houtopstanden waarover RWS een melding bij RVO heeft gedaan? Zie ook paragraaf 2.11. Als sprake is van samenloop dient met de gemeente overlegd te worden of nog een aparte vergunningaanvraag moet worden ingediend of dat de door RVO doorgestuurde melding volstaat als vergunningaanvraag. Indien geen sprake is van samenloop, oftewel, de APV en/of het omgevingsplan is niet van toepassing op de te vellen houtopstanden waarover op grond van de Ow een melding is gedaan, dan dient dit gezamenlijk met de gemeente te worden vastgesteld. Er geldt dan geen omgevingsvergunningplicht. De gemeente kan het ontvangen afschrift van RVO beschouwen als 'ter info'.

Als LNV het bevoegd gezag is, is een herplantingsplan verplicht. Als de houtopstand (deels) is geveld of de houtopstand is op een andere manier verloren gegaan, bijvoorbeeld door brand of storm, dan geldt ook een herplantingsplicht²⁴.

In enkele gevallen zijn gedeputeerde staten van de provincie (GS) bevoegd gezag voor het ontvangen van de melding, het verlenen van een vrijstelling of ontheffing van de herbeplantingsplicht, een maatwerkvoorschrift en het opleggen van een

²³ Artikel 11.127 Bal.

²⁴ Artikel 11.129 Bal

kapverbod (zie paragraaf B.2.5.)²⁵. Indien GS bevoegd gezag zijn, moet de provinciale omgevingsverordening worden geraadpleegd over de wijze hoe moet worden gemeld. Provincies kunnen verder – anders dan gemeenten – maatwerk vaststellen voor het invullen of afwijken van de rijksregels over het vellen van houtopstanden of het herbeplanten buiten de bebouwingscontour houtkap. In de omgevingsverordening kan worden geregeld welke gegevens dienen te worden overgelegd, bijvoorbeeld de locatie, de boomsoort, het tijdstip van het voorgenomen vellen en de rechthebbende van de grond. Ook kan een formulier ten behoeve van het doen van een melding worden vastgesteld en kan worden geregeld dat de melding elektronisch kan geschieden.

Uit de Ontheffing houtopstanden RWS volgt dat in de melding moet worden vermeld waar de herbeplanting zal plaatsvinden, alsmede wat de aard en hoeveelheid van de herbeplanting is²⁶. Indien gebruik wordt gemaakt van de langere herbeplantingstermijn (bij langer lopende projecten, zie paragraaf 2.8.4), dan moet bij de melding ook de termijn worden aangegeven waarbinnen RWS verwacht voldaan te hebben aan de plicht tot herbeplanting.

TIP: Let bij het inventariseren van te vellen houtopstanden op de aan te leveren gegevens en zorg dat deze worden meegenomen. De gegevens die bij een melding moeten worden verstrekt zijn opgesomd in artikel 11.121 Bal. Het betreft de volgende gegevens:

- a. de aanduiding van de activiteit;
- b. de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
- c. het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
- d. de dagtekening.

Bepalingen over het indienen van de melding via het elektronische formulier van de landelijke voorziening zijn opgenomen in afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit.

TIP: De melding kan ook worden gedaan door de opdrachtnemer van RWS. Hij moet hiervoor wel worden gemachtigd. Dit kan worden gedaan door een brief te sturen aan de opdrachtnemer waarin staat dat hij wordt gemachtigd.

TIP: Betrek bij een melding altijd de RWS-coördinator houtopstanden. Op intranet is opgenomen welke RWS-medewerkers dit zijn. Zie ook de link die is opgenomen onder paragraaf 1.3.

LET OP: Op 1 december 2016 is de Samenwerkingsovereenkomst (SO) tussen LNV en V&W beëindigd en is de Ontheffing Boswet Rijkswaterstaat gewijzigd in de Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat. Door deze wijzigingen hoeft de RWS-coördinator houtopstanden geen jaarlijks overzicht meer te verstrekken aan RVO. Het is wel belangrijk dat de RWS-coördinator houtopstanden het overzicht heeft van de vellingen en herbeplanting in zijn regio, bijvoorbeeld voor het geval hierover Kamervragen worden gesteld. Stuur een kopie van de melding en van de rapportage over de herbeplanting dus door aan de RWS-coördinator houtopstanden. Onder de Omgevingswet zal de Ontheffing wijzigen in een maatwerkvoorschrift.

TIP: Zorg voor een goede archivering van de gegevens over de te vellen en herbeplanten houtopstanden.

²⁵ artikel 4.11, eerste lid, aanhef en onder i, Ow, artikel 11.113 Bal, artikel 11.114 Bal, artikel 11.128 Bal.

²⁶ Artikel 2, lid 2, Ontheffing

2.6 **RWS vraagt omgevingsvergunning aan bij gemeente(n)**

In paragraaf 2.0.6. is uitgelegd dat het vellen van houtopstanden onder de Ow een omgevingsplanactiviteit wordt, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.

De gemeentelijke verordeningen die voor de inwerkingtreding van de Ow bestonden, blijven uiterlijk tot 2032 hun werking houden, mits daarin een vergunning of een ontheffing voor het vellen verplicht is gesteld. Gemeenten die het vellen enkel meldingsplichtig hebben gesteld, zullen tijdig hun APV of bomenverordening dienen te wijzigen en op te nemen in het omgevingsplan.

Als zowel de APV als de planregels van toepassing zijn, dan moet één omgevingsvergunning worden aangevraagd in verband met beide beschermingsregimes of activiteiten. Wees bij de aanvraag van die omgevingsvergunning voor beide activiteiten heel duidelijk op welk deel van het vellen de activiteit 'het uitvoeren van werken of werkzaamheden' aan de orde is en op welk deel het 'kappen' aan de orde is.

De vergunningaanvraag kan zowel schriftelijk (door middel van een via de internetsite van de gemeente te downloaden formulier) of online worden gedaan. Meestal zijn er (leges)kosten aan verbonden.

De gegevens die bij een aanvraag verstrekt dienen te worden, zijn vermeld in artikel 22.286 van de bruidsschat voor het omgevingsplan bedoeld in artikel 22.1 onder a Ow.

TIP: Houd er rekening mee dat er een coördinatieprocedure van toepassing kan zijn op het project waarvoor de houtopstanden worden geveld. Op grond van artikel 5.45 Ow kan het bevoegd gezag bepalen dat artikel 16.7 (de coördinatieregeling die volgt uit afdeling 3.5 van de Awb) van toepassing is op de coördinatie van besluiten ter uitvoering van het projectbesluit. De coördinatieprocedure is in ieder geval van toepassing op projectbesluiten voor hoofdinfrastructuur en primaire waterkeringen (artikel 5.45, tweede lid, jo. Artikel 5.46 Ow). Neem in het geval een coördinatieprocedure van toepassing is voor het aanvragen van de vergunning contact op met een RWS-jurist van de Afdeling projectadvisering.

TIP: Let bij het inventariseren van te vellen houtopstanden op de vereisten voor de vergunningverlening. Soms dient in verband met het omgevingsplan en/of de APV bijvoorbeeld per te vellen boom soort en diameter opgegeven te worden en/of de monetaire waarde. Bij de melding op grond van de Ow mag dat vaak wat globaler worden aangegeven. Soms leveren uitgevoerde boominventarisaties onvoldoende informatie voor het aanvragen van een omgevings(kap)vergunning.

2.7 **Gemeente verleent vergunning. Bezwaar en beroep zijn mogelijk.**

2.7.1 *Aan de vergunning te verbinden voorschriften*

Het bevoegd gezag kan de vergunning weigeren dan wel onder voorschriften verlenen in verband met argumenten die zijn opgenomen in het omgevingsplan en uiterlijk tot 2032 in de gemeentelijke verordening. Deze argumenten kunnen bijvoorbeeld zijn het belang van natuur- en milieuwaarden, landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden dan wel waarden van stads- of dorpschoon, recreatie of leefbaarheid.

Tot de aan de omgevingsvergunning te verbinden voorschriften kan behoren het voorschrift dat binnen een bepaalde termijn en overeenkomstig door het bevoegd gezag te geven aanwijzingen moet worden herbeplant. De aanwijzingen kunnen betrekking hebben op de wijze waarop moet worden herbeplant. Zo kan worden voorgeschreven dat herbeplanting geschiedt met een houtopstand die (in boomvolume) vergelijkbaar is met de gevelde houtopstand of kan worden bepaald waar de herbeplanting plaats moet vinden en binnen welke termijn. Als herbeplanting

niet tot de mogelijkheden behoort, kan aan de vergunning het voorschrift wordt verbonden dat de monetaire boomwaarde van de gevelde houtopstand wordt gestort in het herbeplantingsfonds van de gemeente of een vergelijkbare gemeentelijke herbeplantingsregeling.

De voorschriften uit de omgevingsvergunning voor de activiteit 'het uitvoeren van werken en werkzaamheden' kunnen alleen zien op het bestemmingsvlak waarop de planregels zien. Dit betekent dat een herbeplantingsplicht alleen kan worden opgenomen voor het betreffende vlak waar wordt geveld. Zie art. 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, Ow.

De regels inzake het herbeplanten van bomen verschillen sterk per gemeente. Er zijn gemeenten die geen herbeplantingsplicht kennen.

TIP: Voorbeeld 'bomenbeleidsplan Zaanstad': herbeplanting dient in bepaalde gevallen een diameter van 10 cm te hebben (=omtrek 30-35 cm) en er dient ondergrondverbetering van 20 m³ per boom plaats te vinden.

TIP: Treed voorafgaand aan de vergunningverlening in overleg met de gemeente over de eisen aan de herbeplanting.

2.7.2

Beslistermijn en procedure

Bij de meest voorkomende aanvragen geldt de eenvoudige procedure op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het bevoegd gezag beslist op de aanvraag om een omgevingsvergunning binnen acht weken of, als de voorgenomen beslissing instemming als bedoeld in artikel 16.16 Ow behoeft, binnen twaalf weken na ontvangst van de aanvraag. Het bevoegd gezag kan de beslistermijnen eenmaal met ten hoogste zes weken verlengen²⁷.

Het is ook mogelijk dat de uitgebreide procedure, die volgt uit Afdeling 3.4 van de Awb, van toepassing wordt verklaard²⁸. In dat geval is de beslistermijn 26 weken, eventueel verlengd met 6 weken. Op de voorbereiding van de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning, kan het bevoegd gezag de uitgebreide procedure niet bij besluit van toepassing verklaren²⁹. Dit mag slechts in de volgende twee gevallen:

1. In bepaalde gevallen bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (artikel 16.65, lid 4, Ow).
2. De aanvrager heeft verzocht om of ingestemd met het toepassen van de uitgebreide procedure (artikel 16.65, lid 1, onder a, Ow).

Als één omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor meerdere activiteiten, dan geldt de uitgebreide procedure zodra voor één van de activiteiten de uitgebreide procedure geldt.

In geval de velling plaatsvindt in het kader van een projectbesluit geldt de uitgebreide Awb-procedure³⁰. Als de uitgebreide procedure van toepassing is, dan is de beslistermijn 26 weken, eventueel verlengd met 6 weken.

2.7.3

Bezwaar en beroep zijn mogelijk

Tegen de beslissing op de aanvraag kan binnen zes weken bezwaar worden ingediend, waarna eventueel beroep bij de rechtbank en eventueel hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kan worden aangetekend. Indien de

²⁷ Artikel 16.62 Ow

²⁸ Artikel 3.10 Awb

²⁹ artikel 16.62, lid 3, Ow

³⁰ Artikel 16.70 en 16.71 Ow

uitgebreide procedure uit afdeling 3.4 van de Awb wordt toegepast, wordt de bezwaarfase overgeslagen. Als sprake is van de uitgebreide procedure, maakt het bestuursorgaan een ontwerpbesluit waarover zienswijzen openstaan. Nadat het besluit is genomen, kan tegen het besluit beroep worden ingesteld bij de rechtbank.

Indien de coördinatieregeling op grond van artikel 16.7 van de Ow geldt, is er ook geen bezwaarfase en kan rechtstreeks in beroep worden gegaan bij de Raad van State. De Ow verplicht toepassing van de coördinatieregeling voor besluiten ter uitvoering van projectbesluiten voor hoofdinfrastructuur of primaire waterkeringen.³¹ Daarnaast geldt dat als de coördinatieprocedure aan de orde is, in beroep tegen een besluit tot uitvoering van een projectbesluit, geen gronden kunnen worden aangevoerd die ook al tegen het projectbesluit hadden kunnen worden aangevoerd (art. 16.86 Ow).

Belanghebbenden kunnen in bezwaar of beroep. Indien de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, is het voor belanghebbenden niet meer nodig om eerst een zienswijze in te dienen tegen het ontwerpbesluit om het recht op beroep 'veilig te stellen'. Indien het beroep gaat over een procedurele norm betreffende het recht op inspraak (de zienswijzefase) wordt bij zowel belanghebbenden als niet-belanghebbenden (indien diegene een zienswijze heeft ingediend) het relativiteitsvereiste niet tegengeworpen³².

2.8 Vel de houtopstanden en herbeplant/compenseer binnen de gestelde termijn

2.8.1 Wanneer mag velling plaatsvinden?

Het Ow-spoor

Nadat de vier weken 'wachtermijn' op grond van de Ow zijn verstreken, mag de velling plaatsvinden, tenzij RVO of de provincie een kapverbod heeft opgelegd.

TIP: Houdt bij de planning van de velling ook rekening met eventuele voorwaarden uit andere regelgeving, zoals de soortenbescherming³³ (met name vleermuizen, broedende vogels en winterverblijfplaatsen herpetofauna in boomwortels).

Het gemeentelijke spoor

De basisregel is dat de omgevingsvergunning vier weken na bekendmaking van het besluit in werking treedt, als het verrichten van de activiteit die de omgevingsvergunning mogelijk maakt kan leiden tot een wijziging van de bestaande toestand die niet meer kan worden hersteld³⁴. Vier weken na de bekendmaking kan dus conform de verleende omgevingsvergunning worden geveld en dient eventueel herbeplant te worden. De vier weken termijn is door de wetgever gekozen om belanghebbenden de mogelijkheid te geven om zich te beraden of zij gebruik willen maken van hun rechtsbeschermingsmogelijkheden (bezwaar of beroep) tegen deze besluiten met onomkeerbare gevolgen.

Het bevoegd gezag kan op verzoek van de aanvrager bepalen dat het projectbesluit waarvan de omgevingsvergunning een onderdeel is, eerder in werking treedt dan met ingang van de dag waarop vier weken zijn verstreken sinds de bekendmaking, als er sprake is van een spoedeisend belang³⁵.

Niet alle gemeenten willen daaraan meewerken, gezien de hierboven genoemde redenen voor de basisregel. Bovendien geldt dat belanghebbenden dan direct kunnen

³¹ Artikel 16.7, lid 1 onder c, jo. Artikel 5.45, lid 2 en artikel 5.46 Ow

³² ABRvS, 15 februari 2023, ECLI:NL:RVS:2023:606;

³³ Zie artikel 5.1, tweede lid, onder g, Ow;

³⁴ Artikel 16.79, tweede lid, Ow;

³⁵ Art. 6.2, Wabo / art. 16.78, derde lid, artikel 16.79, vierde lid, Ow.

verzoeken om een voorlopige voorziening (schorsende werking van het besluit) en deze hoogstwaarschijnlijk wordt toegekend door de onomkeerbaarheid van het vellen.

De lijn binnen RWS is dat slechts in uitzonderingsgevallen aan de gemeente zal worden verzocht om gebruik te maken van deze mogelijkheid tot onmiddellijke inwerkingtreding.

TIP: Let op de randvoorwaarden in de vergunning, bijvoorbeeld snel verwijderen van iepenhout.

2.8.2 *Waar herbeplanten?*

Het Ow-spoor

RWS mag op grond van de Ontheffing een gevelde houtopstand herbeplanten op andere grond dan waarop de gevelde houtopstand zich bevond. RWS spant zich in om de herbeplanting te realiseren in de provincie waar de velling plaatsvindt.³⁶ Bij de melding (zie paragraaf 2.5) moet worden aangegeven waar de herbeplanting plaatsvindt. Onder de Omgevingswet wordt de Ontheffing een maatwerkvoorschrift genoemd³⁷.

Uit paragraaf 11.3.2. van het Bal volgt eveneens de mogelijkheid tot het bij maatwerkvoorschrift toestaan van herbeplanting op andere grond.

TIP: Zoek voor de locatie van de herbeplanting zo dicht mogelijk in de directe omgeving van de velling. Dit vergroot over het algemeen het draagvlak voor het project.

TIP: Herbeplanting op grond van de Ow mag plaatsvinden binnen het natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen: de Ecologische hoofdstructuur).

Er kan samenloop zijn dat een project zowel een herbeplantingsplicht heeft in het kader van de NNN-regelgeving in de omgevingsverordening als in het kader van de Ow. Indien er bijvoorbeeld 2 ha bos uit een NNN-gebied wordt gevelde, dan geldt zowel een compensatieopgave met het natuurdoeltype bos op grond van de NNN-regelgeving en een compensatieopgave op grond van de Ow. Deze compensatieopgave mag in één keer worden uitgevoerd, wat wil zeggen dat volstaan kan worden met 2 ha bos die ook weer wordt aangewezen als NNN-gebied. Overigens geldt vanuit de NNN-regelgeving vaak dat er gewerkt wordt met een toeslagpercentage bij het vaststellen van de compensatieopgave. Dat laten we in dit voorbeeld verder achterwege.

Indien er naast een plicht tot herbeplanting een NNN-compensatieverplichting geldt voor een ander natuurdoeltype, bijvoorbeeld riet, dan kunnen deze twee verplichtingen in principe niet met elkaar vereffend worden. (Dus stel: 2 ha boscompensatie en 2 ha NNN-compensatie voor natuurdoeltype riet leidt tot totaal 2 ha boscompensatie en 2 ha riet).

Waar in dit voorbeeld NNN staat, zou ook Natura 2000 of soortenbescherming kunnen worden gelezen. Een houtopstand kan immers ook tegelijkertijd beschermd zijn via de regelgeving in de Ow omtrent houtopstanden, Natura 2000 en/of soortenbescherming.

³⁶ Artikel 2, lid 1, Ontheffing.

³⁷ Zie ook artikel 11.119 Bal

Het gemeentelijke spoor

In de omgevingsvergunning kan door het bevoegd gezag in de voorschriften zijn opgenomen waar de herbeplanting plaats moet vinden.

2.8.3 *Hoe herbeplanten?**Het Ow-spoor*

Uit de Ow³⁸ en uit de Ontheffing³⁹ volgt dat de herbeplanting op een bosbouwkundig verantwoorde wijze dient plaats te vinden. Dit gold ook onder de Wnb. In de Ow en de Wnb is het begrip 'bosbouwkundige verantwoorde wijze' niet gedefinieerd. In wetsgeschiedenis staat *bosbouwkundig verantwoord* als volgt omschreven:

De herbeplanting dient op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaats te vinden, dat wil zeggen gericht op een duurzame instandhouding en ontwikkeling van houtopstanden alsook op een adequate vervulling van de functies van die houtopstanden, en mede gericht op de bodem, het water en de lucht in de omgeving van die houtopstand.

In de wetsgeschiedenis staat verder dat het uiteraard in eerste instantie aan de rechthebbende zelf is om op basis van zijn eigen deskundigheid te bepalen wat hiervoor nodig is⁴⁰. Gedeputeerde staten kunnen bij omgevingsverordening tevens regels stellen over de invulling van dit begrip⁴¹. In de toelichting op de Ontheffing houtopstanden RWS is aangegeven dat het in de rede ligt om bij de invulling van dit begrip acht te slaan op hetgeen hierover is opgenomen in de betreffende provinciale verordening. Daarnaast heeft RWS met RVO afgestemd wat de criteria zijn voor bosbouwkundig verantwoorde herbeplanting. Dit is vastgelegd in de memo randvoorwaarden herbeplanting (zie bijlage C).

Uit de Ontheffing volgt verder dat de herbeplanting geschiedt door ten minste een gelijke oppervlakte te realiseren⁴². Dan gaat het uiteraard alleen om de oppervlakte van de houtopstanden die conform de Ow moeten worden herbeplant, de houtopstanden waarvoor vrijstellingen en uitzonderingen gelden worden niet meegerekend in deze oppervlakte.

TIP: In de Wnb is de maatvoering van de te herbeplanten bomen niet voorgeschreven. Dit geldt ook voor de Ow.

Het gemeentelijke spoor

In de omgevingsvergunning kan in de voorschriften zijn opgenomen hoe de herbeplanting plaats moet vinden.

2.8.4 *Binnen welke termijn herbeplanten?**Het Ow-spoor*

Voor de termijn waarbinnen moet worden herbeplant wordt onderscheid gemaakt tussen 'kleine projecten' en 'grote projecten'. Voor kleine projecten geldt de herbeplantingstermijn uit de Ow. Uit artikel 11.129 eerste lid Bal bepaalt dat wordt zorggedragen voor herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. Voor grote projecten regelt de Ontheffing dat de herbeplantingstermijn langer is, namelijk vijf jaar na de melding⁴³.

³⁸ Artikel 11.129, eerste lid, Bal.

³⁹ Artikel 2, lid 2, Ontheffing.

⁴⁰ Nota van Toelichting Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet, *Stb 2021, 22*, p. 316;

⁴¹ Artikel 11.130, onder a, Bal, artikel 11.117 Bal

⁴² Artikel 2, lid 2, Ontheffing houtopstanden RWS.

⁴³ Artikel 3, lid 1 en 2, Ontheffing houtopstanden RWS.

Er is sprake van een 'groot project' als het project langer duurt dan twee jaar. De periode 'langer dan twee jaar' wordt gerekend vanaf de melding van de velling aan het bevoegd gezag tot aan de oplevering van het project.

Niet aangeslagen herbeplanting moet binnen drie jaar na de herbeplanting worden vervangen door de opdrachtgever⁴⁴.

TIP: Als het project meer houtopstanden herbeplant dan formeel nodig is, neem dan contact op met de RWS-coördinator houtopstanden om te bekijken of er nog projecten met een negatief saldo zijn die gebruik kunnen maken van deze 'overcompensatie'. Of dit mogelijk is, dient overlegd te worden met het bevoegd gezag, meestal zijnde RVO.

Het gemeentelijke spoor

In de omgevingsvergunning kan in de voorschriften zijn opgenomen binnen welke termijn de herbeplanting plaats moet vinden.

2.9 Rapporteer de herbeplanting bij RVO/ provincie

Bij herbeplanting op grond van de Wnb dient volgens de Ontheffing na afronding van het project te worden gerapporteerd aan het bevoegd gezag dat de herbeplanting heeft plaatsgevonden en op welke wijze⁴⁵. Dit geldt ook onder de Ow. De lijn binnen RWS is dat deze rapportage binnen een maand na de herbeplanting plaatsvindt, door ofwel RWS (lees: de omgevingsmanager) zelf ofwel door een opdrachtnemer van RWS. In dat laatste geval dient de RWS-omgevingsmanager er op toe te zien dat de opdrachtnemer dit binnen een maand heeft gedaan.

LET OP: Op 1 december 2016 is de Samenwerkingsovereenkomst (SO) tussen LNV en V&W beëindigd en is de Ontheffing Boswet Rijkswaterstaat gewijzigd in de Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat. Door deze wijzigingen hoeft de RWS-coördinator houtopstanden geen jaarlijks overzicht meer te verstrekken aan RVO. Het is wel belangrijk dat de RWS-coördinator houtopstanden het overzicht heeft van de vellingen en herbeplanting in zijn regio, bijvoorbeeld voor het geval hierover Kamervragen worden gesteld. Stuur een kopie van de melding en van de rapportage over de herbeplanting dus door aan de RWS-coördinator houtopstanden.

2.10 Opdrachtnemer verstrekt jaarlijks aan RWS een overzicht van de gevelde en herbeplante houtopstanden

Uit de modelcontracten van RWS volgt dat in het geval de velling en herbeplanting meerdere jaren beslaat, de opdrachtnemer jaarlijks een overzicht met gevelde en herbeplante houtopstanden aan RWS (lees: de omgevingsmanager) dient te verstrekken. De omgevingsmanager deelt dit overzicht van de opdrachtnemer met de RWS-coördinator houtopstanden. Indien RWS zelf de velling en herbeplanting regelt dient de omgevingsmanager van het project de RWS-coördinator houtopstanden ook jaarlijks op de hoogte te houden.

2.11 Samenloop Ow, APV en omgevingsplan

Zoals in paragraaf 2.0 is geschreven, kan samenloop bestaan tussen de Ow, de APV (uiterlijk tot 2032) en het omgevingsplan. Alle mogelijke situaties van samenloop schetsen is ondoenlijk. Hieronder is een aantal voorbeelden opgenomen.

Het kan overigens voorkomen dat een melding op grond van de Ow wordt geaccepteerd (er wordt geen kapverbod opgelegd), maar dat de

⁴⁴ Artikel 11.129, tweede lid Bal. RWS kan uiteraard met zijn opdrachtnemer overeenkomen dat deze verplichting geldt voor de opdrachtnemer indien de opdrachtnemer de herbeplanting uitvoert.

⁴⁵ Artikel 3, lid 4, Ontheffing houtopstanden RWS.

omgevingsvergunning wordt geweigerd. De houtopstanden mogen dan niet worden geveld.

VOORBEELD 1: BEBOUWINGSCONTOUR HOUTKAP IS GELIJK AAN DE GEMEENTEGRENS

In dit geval is de Ow (inclusief Ontheffing) niet van toepassing in de betreffende gemeente. Immers, de Ow geldt alleen buiten de bebouwingscontour houtkap. In dit geval gelden alleen de bepalingen uit de APV (uiterlijk tot 2032) en het omgevingsplan. Er is dus geen sprake van samenloop van de twee sporen. Mogelijk wel van de APV en het omgevingsplan.

VOORBEELD 2: EEN OUDE BOOM VELLEN BUITEN DE BEBOUWINGSCONTOUR HOUTKAP

Tenzij er sprake is van een uitzondering of vrijstelling voor de betreffende houtopstand, geldt buiten de bebouwingscontour houtkap een meld- en herplantingsplicht op grond van de Ow. De gemeente kan de oude boom ook in haar APV hebben beschermd, bijvoorbeeld als sprake is van cultureel erfgoed, en zelfs ook in haar omgevingsplan. In dit geval kan er dus sprake zijn van driedubbele samenloop.

VOORBEELD 3: DE GEMEENTE HEEFT GEEN BEBOUWINGSCONTOUR HOUTKAP VASTGESTELD

In dit geval geldt de Ow (inclusief Ontheffing) overal in de betreffende gemeente. Als de gemeente een APV heeft vastgesteld waarin bepalingen zijn opgenomen over de bescherming van houtopstanden en planregels over houtopstanden heeft opgenomen in haar omgevingsplan, dan is de kans op samenloop groot.

VOORBEELD 4: DE APV IS ENKEL VAN TOEPASSING BINNEN DE BEBOUWINGSCONTOUR HOUTKAP

In dit geval is geen sprake van overlap tussen de Ow en de APV. De APV geldt binnen de bebouwingcontour houtkap en de Ow (inclusief Ontheffing) geldt daarbuiten. Het project kan wel in beide gebieden plaatsvinden, waardoor twee procedures moeten worden doorlopen: zowel voor de Ow als voor de APV/omgevingsplan. De (administratieve) procedures staan los van elkaar en kunnen eventueel parallel aan elkaar plaatsvinden. De instemmingen van beide instanties zijn ook niet afhankelijk van elkaar, herbeplanting vindt plaats op basis van de omgevingsvergunning en op basis van de Ow. Let er op dat APV's uiterlijk tot 2032 hun werking behouden. Daarna dienen de gemeentelijke verordeningen te zijn opgenomen in het omgevingsplan.

TIP: In geval van samenloop hoeft geen dubbele herbeplanting te geschieden: voor één boom komt één boom terug, onafhankelijk van de vraag of meerdere beschermingsregimes van toepassing zijn. Ga bij de herbeplanting uit van het meest strikte regime. In de regel zal dit de omgevingsvergunning van de gemeente zijn, waaraan striktere eisen worden gesteld dan aan de herbeplanting op grond van de Ow.

TIP: de termijnen van de herbeplanting op grond van de omgevingsvergunning kunnen verschillen met de termijnen die gelden op grond van de Ow. Treed in overleg met de gemeente om voorafgaand aan de vergunningverlening afspraken over de termijn te maken.

2.12 Samenloop/coördinatie tussen Ow, omgevingsvergunning en het 'moederbesluit'

Het vellen van houtopstanden zal RWS in de meeste gevallen uitvoeren voor een project waarvoor ook andere besluiten nodig zijn. In het 'moederbesluit' voor het

project, bijvoorbeeld een omgevingsplan of projectbesluit, dient ook ingegaan te worden op de velling van de houtopstanden. Hiervoor bestaan twee redenen. Allereerst dient bij de besluitvorming over het moederbesluit een brede en zorgvuldige belangenafweging te worden uitgevoerd, waarbij ook de velling van de houtopstanden moet worden meegewogen. Ten tweede dient in het moederbesluit aangetoond te worden dat dit besluit uitvoerbaar is, onder andere met het oog op andere (uitvoerings)besluiten die nog nodig zullen zijn, zoals op grond van de Wnb en/of de APV.

Met de omgevingswet wordt ook het projectbesluit geïntroduceerd. Het projectbesluit vervangt:

- het Tracébesluit uit de Tracéwet
- het inpassingsplan uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en
- het projectplan uit de Waterwet

Voor deze oude instrumenten geldt overgangsrecht. Meer informatie hierover is te vinden in het Model Projectbesluit en de Module Projectbesluit. In deze modules wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijke eisen er worden gesteld aan de inhoud van het projectbesluit.

TIP: Kijk in de het Model Projectbesluit van RWS op welk detailniveau in het projectbesluit de velling en de herbeplanting hiervan dient te worden aangegeven.

TIP: In het milieueffectrapport (MER) dient opgenomen te worden op welke locatie velling nodig is en om welke hoeveelheid het gaat.

Bijlage A: Definities en afkortingen

APV	Algemeen Plaatselijke Verordening. Wanneer in deze Handreiking APV staat, wordt in voorkomend geval ook de gemeentelijke kapverordening of bomenverordening bedoeld.
Awb	Algemene wet bestuursrecht
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving
GS	Gedeputeerde staten van de provincie
Houtopstanden	Bomen, boomvormers, struiken, hakhout of vriend
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Ontheffing	Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat
OPA	Omgevingsplanactiviteit
Ow	Omgevingswet
PS	Provinciale staten van de provincie
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWS	Rijkswaterstaat
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wnb	Wet natuurbescherming
Wro	Wet ruimtelijke ordening

Bijlage B: Juridisch kader: Omgevingswet, Ontheffing houtopstanden RWS, APV en omgevingsplan

B.1 Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op het relevante juridische kader aangaande het vellen en herbeplanten van houtopstanden. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- De Omgevingswet
- de Provinciale omgevingsverordening,
- de Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat,
- het omgevingsplan,
- de gemeentelijke kapverordening of APV,
- de specifieke zorgplicht.

Voor de relevante teksten wordt verwezen naar www.wetten.nl.

B.2 Omgevingswet

De bepalingen omtrent het vellen en beheren van houtopstanden stonden voorheen in hoofdstuk 4 van de Wnb. Dit hoofdstuk had tot doel de oppervlakte bos in Nederland in stand te houden. Begin 20^e eeuw kwam dit doel vooral voort uit de belangen van de houtproductie, maar gaandeweg is meer oog gekomen voor de andere functies die bossen en houtopstanden hebben, zoals klimatologische, landschappelijke en recreatieve functies.

De Ow is op 1 januari 2024 in werking getreden. Hiervoor is op 8 juli 2020 de Aanvullingswet natuur Omgevingswet aangenomen. De wet regelt de integratie van de Wet natuurbescherming (Wnb) in de Omgevingswet (Ow). Ook hoofdstuk 4 van de Wnb over houtopstanden is in de Ow geïntegreerd. Via de Aanvullingswet worden definities van houtopstand, herbeplanten en vellen en de (overige) rijksregels houtopstanden in de Ow ingevoegd. De aanvullingswet bevat ook het overgangsrecht. De bepalingen ten aanzien van activiteiten die houtopstanden betreffen zijn te vinden in afdeling 11.3 van het Bal.

Onder *houtopstand* wordt in de Ow verstaan: "zelfstandige eenheid⁴⁶ van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend. Onder *herbeplanten* wordt verstaan: Door aanplant, bezaaiing of natuurlijke verjonging of op andere wijze realiseren van een nieuwe houtopstand⁴⁷.

B.2.1 *Ow geldt alleen buiten de bebouwingscontour houtkap*

Gemeenten dienen een omgevingsplan op te stellen. Uit artikel 5.165b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) volgt dat in een omgevingsplan voor de toepassing van artikel 11.111, tweede lid, aanhef en onder a van het Bal een bebouwingscontour houtkap wordt aangewezen aansluitend aan stedelijk gebied. Hierbij is van belang dat het stedelijk gebied óók binnen de bebouwingscontour houtkap valt. Met de term *bebouwingscontour houtkap* is de term *bebouwde kom* in de zin van de Wnb vervangen.

De Ow is gelet op artikel 11.111, tweede lid, aanhef en onder a, Ow alleen van toepassing buiten de bebouwingscontour houtkap. De begrenzing van de bebouwingscontour houtkap (voorheen de bebouwde kom in de zin van de Wnb) komt niet altijd overeen met de begrenzing van de bebouwde kom op grond van de

⁴⁶ Uit jurisprudentie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven volgt dat het begrip 'zelfstandige eenheid' wordt ingevuld door de aanblik die het geheel biedt. Zie de uitspraken CBB, 23 juli 2004, ECLI:NL:CBB:2004:AQ6312 en CBB, 9 oktober 2002, ECLI:NL:CBB:2002:AF0361.

⁴⁷ Bijlage bij artikel 1.1. van de Ow.

Wegenverkeerswet. Als een gemeente geen bebouwingscontour houtkap heeft vastgesteld, is de Ow overal van toepassing in die betreffende gemeente.

Gemeenten hebben de ruimte om, met het oog op de bescherming van biodiversiteit en landschappen, ook zelf bij omgevingsverordening of omgevingsplan regels te aanzien van houtopstanden buiten de bebouwingscontour te stellen, zolang deze geen inbreuk maken op het stelsel zoals neergelegd in paragraaf 11.3.2 van het Bal⁴⁸. Voor houtkap in het buitengebied hebben de regels in het Bal een exclusief karakter. Gemeenten kunnen alleen regels stellen vanuit een ander oogmerk, dus niet landschappelijke waarden, natuurwaarden of behoud areaal houtopstanden, wel bijvoorbeeld om redenen van veiligheid. Gemeenten kunnen ook regels stellen over houtopstanden die in het Bal zijn uitgezonderd, zoals bepaalde rijbeplantingen langs wegen, houtopstanden op erven en fruitgaarden. Gemeenten zijn verplicht de bebouwingscontour in het omgevingsplan aan te wijzen⁴⁹. Van belang is nog dat de Wnb geen definitie kende van bebouwde kom. Uit jurisprudentie volgt dat een gemeenteraad alleen een gebied als 'bebouwde kom' kan aanwijzen als in dat gebied daadwerkelijk een gebouw staat of op korte termijn komt te staan⁵⁰.

B.2.2 Vellen en herbeplanten

De instandhouding van het bosareaal is in de Ow geregeld door verplicht te stellen dat houtopstanden die geveld worden herbeplant moeten worden. De basisregel is dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld of teniet is gegaan, degene die de activiteit verricht⁵¹ (onder de Wnb was dit de rechthebbende⁵²) zorgt dat binnen drie jaar op dezelfde grond herbeplanting plaatsvindt op bosbouwkundig verantwoorde wijze⁵³. Voorafgaand aan het vellen moet het voornemen daartoe worden gemeld aan het bevoegd gezag⁵⁴. In paragraaf B.2.5. wordt ingegaan op de verschillende bevoegde gezagen ten aanzien van vellen en herbeplanten.

In de Bijlage bij artikel 1.1 Ow staat bij de definitiebepalingen dat onder *velen* mede wordt verstaan: "Rooien of verrichten van andere handelingen die de dood of ernstige beschadiging van een houtopstand tot gevolg kunnen hebben". De verplichting tot herbeplanting geldt niet alleen wanneer houtopstanden zijn geveld, maar ook wanneer deze op een andere wijze teniet zijn gegaan, bijvoorbeeld door brand, storm of onrechtmatig vellen door een derde⁵⁵.

B.2.3 Uitzonderingen op en vrijstellingen van de meld- en herbeplantingsplicht

In paragraaf 2.3 van deze Handreiking is een lijst te vinden met de verschillende uitzonderingen en vrijstellingen uit de Ow. Er geldt op grond van de Ow geen meld- en herbeplantingsplicht in die gevallen.

B.2.4 Maatwerkvoorschrift - Kapverbod

Het bevoegd gezag kan middels een maatwerkvoorschrift het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden⁵⁶. Van deze bevoegdheid wordt zelden gebruik gemaakt.

⁴⁸ Nota van toelichting ontwerp aanvullingsbesluit natuur omgevingswet, bijlage bij 34985, nr. B, p. 81;

⁴⁹ Artikel 5.165b Besluit kwaliteit leefomgeving;

⁵⁰ Rechtbank Oost-Brabant, 27 juni 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:3110;

⁵¹ zie artikel 11.116 Bal

⁵² Een rechthebbende is degene die door eigendom of een beperkt recht genot heeft van de grond (art. 4.3, lid 4, Wnb).

⁵³ artikel 11.129 Bal

⁵⁴ 11.127 Bal

⁵⁵ Artikel 11.129, eerste lid, Bal en Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33 348, nr. 3, p. 278.

⁵⁶ Artikel 11.128 Bal.

B.2.5 *Bevoegd gezag: voor RWS meestal RVO*

Hoofddregel in de Omgevingswet is dat gedeputeerde staten (GS) van de provincie waar de velling plaatsvindt het bevoegd gezag zijn voor het ontvangen van de melding, het verlenen van een vrijstelling of ontheffing van de herbeplantingsplicht, een maatwerkvoorschrift en het opleggen van een kapverbod⁵⁷. Op grond van artikel 4.12, eerste lid, onder m, Ow, is de minister van LNV het bevoegd gezag met betrekking tot activiteiten die zien op het vellen en beheren van houtopstanden. Verder is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) het bevoegd gezag indien sprake is van een activiteit van nationaal belang. De activiteiten van nationaal belang worden aangewezen in artikel 4.12, tweede lid, onder a tot en met k, van het Omgevingsbesluit. Het overgrote deel van de werkzaamheden van RWS valt onder deze uitzondering.

In artikel 4.12 Omgevingsbesluit wordt de minister van LNV als bevoegd gezag aangewezen voor onder andere de volgende voor RWS relevante activiteiten:

- een activiteit voor het aanleggen, uitbreiden, inrichten, wijzigen, gebruiken, beheren of onderhouden van:
 - 1°. een autoweg, autosnelweg, vaarweg, hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, voor zover deze weg wordt beheerd door het Rijk en voor zover de activiteit rechtstreeks samenhangt met het vervoer en transport via deze weg of de inpassing in de fysieke leefomgeving;
 - 2°. een primaire waterkering in beheer bij het Rijk en doorgangen in deze waterkeringen, voor zover de activiteit rechtstreeks samenhangt met de waterveiligheid of de inpassing in de fysieke leefomgeving;
- een activiteit van het Rijk die nodig is voor de ontwikkeling, werking en bescherming van de hoofdwatervaten, bedoeld in bijlage II, onder 1, onder A, van het Ob;

Ook wordt onder de Omgevingswet onder een activiteit van nationaal belang het verwijderen van bomen die door wortels de leidingen zouden kunnen aantasten of die in hoogspanningsleidingen zouden kunnen groeien begrepen⁵⁸. Daardoor wordt in sommige gevallen LNV in plaats van de provincie het bevoegd gezag. In de praktijk wordt deze taak van de Minister uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Onder de Boswet adviseerden de provincies de Minister van LNV (RVO) over de uitoefening van de bevoegdheden inzake de houtopstanden, zoals over de instelling van een kapverbod, en verrichtten zij feitelijke werkzaamheden, zoals de vaststelling of op adequate wijze invulling is gegeven aan de herbeplantingsplicht⁵⁹. RVO heeft laten weten dat dit niet meer het geval is. Als RVO bevoegd gezag is, wordt intern binnen LNV om advies gevraagd⁶⁰.

In enkele gevallen zijn GS van de provincie wel bevoegd gezag voor RWS-projecten. Het gaat dan bijvoorbeeld om een onderdeel van een samengesteld project; een dijkverlegging valt onder de bevoegdheid van de Minister van LNV, maar het nieuwe fietspad op de nieuwe dijk valt onder de bevoegdheid van GS van de provincie. Een ander voorbeeld zijn de zogenaamde 'natte bruggen'. RWS is verantwoordelijk voor de renovatie van de weg op dergelijke bruggen over Rijkswatervaten, maar omdat de weg op deze brug een provinciale weg is, valt deze renovatie niet onder de hierboven genoemde uitzonderingen waarin de Minister van LNV bevoegd gezag is en zijn GS dus bevoegd gezag voor het in ontvangst nemen van meldingen en het opleggen van

⁵⁷ artikel 4.11, eerste lid, aanhef en onder i, Ow, artikel 11.113 Bal, artikel 11.114 Bal, artikel 11.128 Bal.

⁵⁸ Nota van toelichting ontwerp aanvullingsbesluit natuur omgevingswet, bijlage bij Kamerstukken II, vergaderjaar 2018/2019, nr. 34985, p. 339.

⁵⁹ Nota van Toelichting bij het Besluit natuurbescherming, Stb. 2016 383, p. 132.

⁶⁰ Naar aanleiding van ambtelijk overleg, d.d. 29 juni 2017.

een kapverbod. Als de GS van de provincie het bevoegd gezag is, gelden de regels omtrent houtopstanden die zijn opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.

Hoewel Rijkswaterstaat formeel niet gebonden is aan de provinciale omgevingsverordeningen indien LNV het bevoegd gezag is, wordt wel geprobeerd de regels uit de provinciale omgevingsverordeningen toe te passen. Indien dit niet mogelijk is, is het van belang om in overleg te treden met de provincie

B.2.6 *Gedragscode*

De Ow maakt het mogelijk om conform een goedgekeurde gedragscode (niet te verwarren met de gedragscode soortenbescherming) te werken bij het vellen en herbeplanten van houtopstanden. De gedragscode voorkomt dat organisaties die regelmatig houtopstanden moeten vellen steeds individuele ontheffingen moeten aanvragen, en moet zo bijdragen aan de gewenste vermindering van bestuurlijke en administratieve lasten. De meld- en herbeplantingsplicht is niet van toepassing op houtopstanden waarvan het vellen en herbeplanten geschiedt volgens een gedragscode⁶¹.

RWS is vooralsnog niet voornemens een dergelijke gedragscode op te stellen, omdat RWS een generieke ontheffing heeft (zie paragraaf B.3) en omdat een gedragscode niet van toepassing kan zijn op houtopstanden die deel uitmaken van een boskern⁶², terwijl RWS mogelijk wel met boskernen te maken heeft.

B.2.7 *Omgevingsbesluit, Besluit activiteiten leefomgeving en besluit kwaliteit leefomgeving*

Onder de Ow 'hangen' het Omgevingsbesluit, Besluit activiteiten leefomgeving en besluit kwaliteit leefomgeving.

Relevant voor deze Handreiking is dat in het Omgevingsbesluit is geregeld wanneer de Minister van LNV bevoegd gezag is, zie paragraaf B.2.5 hierboven. In afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit zijn bepalingen opgenomen over het indienen van de melding via het elektronisch formulier van de landelijke voorziening.

De algemene maatregel van bestuur waarin de regels over houtopstanden komen te staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Dit is te vinden in paragraaf 11.3 van het Bal. In afdeling 2.9 van de Omgevingsregeling zijn gebieden aangewezen als bedoeld in artikel 11.130 Bal, waarbinnen herbeplanting op een andere grond is toegestaan.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat de inhoudelijke normen voor bestuurlijke taakuitoefening en besluitvorming door gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk met het oog op het realiseren van de nationale doelstellingen en het voldoen aan internationale verplichtingen.

B.2.8 *Provinciale omgevingsverordeningen*

Als GS of provinciale staten (PS) van de provincie bevoegd gezag zijn, dan is de provinciale verordening van toepassing. De provincie kan met een maatwerkvoorschrift algemeen geldende voorschriften in concrete situaties specifiek maken. Zoals in paragraaf B.2.5 aangegeven heeft RWS niet vaak met GS of PS als bevoegd gezag te maken. De PS kan een maatwerkvoorschrift stellen over onder andere paragraaf 11.3.2. van het Bal, waarin de regels omtrent het vellen en herbeplanten van houtopstanden is geregeld.⁶³

⁶¹ Artikel 11.131, eerste lid, aanhef en onder d, Bal

⁶² Onder 'boskern' wordt verstaan: een min of meer aaneengesloten houtopstand met in totaal een oppervlakte van circa 5 hectare bos. (Nota van Toelichting Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet, Stb 2021, 22, p. 321.)

⁶³ Artikel 11.119 Bal

Onder de Wnb mochten PS zelf de termijn bepalen waarbinnen een melding moest zijn gedaan. Dit wordt onder de Omgevingswet in het Bal, artikel 11.126 en artikel 11.127, bepaald. Uit dit artikel volgt dat ten minste vier weken voor het vellen van de houtopstanden de melding moet worden gedaan bij het bevoegd gezag.

GS respectievelijk PS hebben daarnaast de bevoegdheid om een gehele of gedeeltelijke ontheffing respectievelijk vrijstelling van de meldplicht of de herbeplantingsplicht te verlenen⁶⁴.

De hierboven genoemde bevoegdheden tot het stellen van regels en het verlenen van ontheffingen of vrijstellingen heeft de Minister van LNV ook op grond van de Ow, voor zover het gaat om de aangewezen handelingen en projecten in het Omgevingsbesluit⁶⁵.

Hoewel Rijkswaterstaat formeel niet gebonden is aan de provinciale verordeningen indien LNV het bevoegd gezag is, wordt wel geprobeerd de regels uit de provinciale verordeningen toe te passen. Indien dit niet mogelijk is, is het van belang om in overleg te treden met de provincie.

B.3 Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat

Per 1 december 2016 is de Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat van kracht⁶⁶. Deze Ontheffing geldt ongeacht of RVO of GS bevoegd gezag is bij toepassing van de Ow of de provinciale omgevingsverordening. Onder de Omgevingswet blijft deze Ontheffing van kracht⁶⁷. De Ontheffing heet onder de Omgevingswet een maatwerkvoorschrift.

B.3.1 *Herbeplanting op andere locatie*

Dankzij de Ontheffing is RWS bij al zijn projecten vrij in het bepalen van de locatie waar de herbeplanting plaatsvindt⁶⁸. Dit hoeft dus niet de locatie van de velling te zijn, zoals dit is voorgeschreven in de Ow⁶⁹. Conform de Ontheffing spant RWS zich in om de herbeplanting plaats te laten vinden binnen de provincie waar de velling heeft plaatsgevonden⁷⁰. Vanuit het draagvlak voor het project bezien zal dit vaak ook gewenst zijn. Het ligt voor de hand om met de provincie en betrokken gemeenten te overleggen over de locatie van de herbeplanting⁷¹.

B.3.2 *Herbeplanting op bosbouwkundig verantwoorde wijze*

In de Ontheffing is opgenomen dat de herbeplanting op bosbouwkundig verantwoorde wijze dient te geschieden⁷². Het ligt in de rede om bij de invulling van dit begrip acht te slaan op hetgeen hierover is opgenomen in de betreffende provinciale omgevingsverordening⁷³. Daarnaast heeft RWS met RVO afgestemd wat de criteria zijn voor bosbouwkundig verantwoorde herbeplanting. Dit is vastgelegd in de memo randvoorwaarden herbeplanting (zie bijlage C).

⁶⁴ Artikel 11.113 en 11.117 Bal;

⁶⁵ Artikel 4.12 Ob; 11.4 en 11.26 Bal;

⁶⁶ De Ontheffing is te raadplegen op www.wetten.nl. Zij is inclusief toelichting gepubliceerd in de Staatscourant, 13 december 2016, 67668.

⁶⁷ Artikel 2.8 van de aanvullingswet natuur

⁶⁸ Artikel 2, lid 1, Ontheffing.

⁶⁹ Artikel 11.129, eerste lid, Bal.

⁷⁰ Artikel 2, lid 1, Ontheffing.

⁷¹ Dit staat ook in de toelichting bij de Ontheffing, gepubliceerd in de Staatscourant, 13 december 2016, 67668.

⁷² Artikel 2, lid 2, Ontheffing.

⁷³ Dit staat ook in de toelichting bij de Ontheffing, gepubliceerd in de Staatscourant, 13 december 2016, 67668.

B.3.3 *Herbeplantingstermijn*

Voor de termijn waarbinnen moet worden herbeplant wordt onderscheid gemaakt tussen 'kleine projecten' en 'grote projecten'. Voor kleine projecten geldt de herbeplantingstermijn uit de Ow. Dit is een termijn van drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand⁷⁴. Voor grote projecten regelt de ontheffing dat de herbeplantingstermijn langer is, namelijk vijf jaar na de melding⁷⁵.

Er is sprake van een 'groot project' als het project langer duurt dan twee jaar. De periode 'langer dan twee jaar' wordt gerekend vanaf de melding van de velling aan het bevoegd gezag tot aan de oplevering van het project.

Niet aangeslagen herbeplanting dient volgens de wet binnen drie jaar te worden vervangen⁷⁶.

B.3.4 *Rapporteren na afronding project*

Na afronding van het project rapporteert Rijkswaterstaat aan het bevoegd gezag dat de herbeplanting heeft plaatsgevonden en op welke wijze⁷⁷.

B.4 Omgevingsplan: het uitvoeren van werken/ werkzaamheden

Gemeenten hebben op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet automatisch een omgevingsplan: een omgevingsplan van rechtswege. Dit omgevingsplan van rechtswege bevat een tijdelijk deel, waarin onder andere het bestemmingsplan is opgenomen⁷⁸. Dit geldt echter niet voor gemeentelijke verordeningen, zoals APV's. In de volgende paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

In het omgevingsplan kan zijn opgenomen dat het vellen van houtopstanden binnen de betreffende bestemming alleen is toegestaan als hiervoor een omgevingsvergunning is verleend.

B.5 APV**B.5.1** *Bevoegdheid gemeenten*

Onder de Omgevingswet is niet langer sprake van gemeentelijke verordeningen. Deze verordeningen worden echter niet opgenomen in het omgevingsplan van rechtswege, waarin het gemeentelijke bestemmingsplan is opgenomen⁷⁹.

Gemeenten moeten APV's, voor zover deze zien op regels voor de fysieke leefomgeving, zelf opnemen in het omgevingsplan. In artikel 4.3. van de Ow wordt de activiteit *vellen en beheren van houtopstanden* genoemd als een activiteit die gevolgen heeft of kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat APV's die zien op het vellen en beheren van houtopstanden binnen een gemeente ook opgenomen moeten worden in het gemeentelijke omgevingsplan. Dit geldt ook voor bomenverordeningen.

De huidige gemeentelijke verordeningen blijven uiterlijk tot 2032 hun werking behouden, mits daarin een vergunning of ontheffing voor het vellen verplicht is gesteld. Gemeenten die het vellen van houtkap enkel meldingsplichtig hebben gesteld, met de mogelijkheid een kapverbod op te leggen, zullen tijdig hun APV en/of bomenverordening moeten wijzigen of tijdig opnemen in het omgevingsplan. Indien

⁷⁴ Artikel 1.129, eerste lid, Bal

⁷⁵ Artikel 3, lid 1 en 2, Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat.

⁷⁶ Artikel 11.129, tweede lid Bal. RWS kan uiteraard met zijn opdrachtnemer overeenkomen dat deze verplichting geldt voor de opdrachtnemer indien de opdrachtnemer de herbeplanting uitvoert.

⁷⁷ Artikel 3, lid 4, Ontheffing houtopstanden Rijkswaterstaat.

⁷⁸ Op grond van de Invoeringswet Omgevingswet.

⁷⁹ Op grond van de Invoeringswet Omgevingswet.

dit niet is gebeurd, vervallen deze gemeentelijke verordeningen per datum dat de Omgevingswet in werking is getreden.

De regels over de fysieke leefomgeving die op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip nog niet naar het nieuwe deel van het omgevingsplan zijn overgeheveld, maar daar krachtens artikel 2.8 van de Omgevingswet wel in hadden moeten worden opgenomen, bijvoorbeeld APV's die zien op het vellen en beheren van houtopstanden, vervallen daardoor vanaf dat tijdstip (waarop artikel 122 Gemeentewet herleeft) van rechtswege⁸⁰.

Hieronder wordt het regime ten aanzien van APV's uitgelegd dat onder de Wnb gold.

Op grond van de Gemeentewet hebben gemeenteraden de bevoegdheid om verordeningen te maken die zij in het belang van de gemeente nodig achten. Voor de gelding van een bepaling in een gemeentelijke verordening is van belang dat de gemeenteraad de onder- en bovengrens respecteert. De bovengrens wordt overschreden wanneer de gemeentelijke verordening regels stelt op gebieden die niet aan de gemeentelijke regelgeving toekomen, omdat zij op landelijk of provinciaal niveau geregeld zijn of geregeld moeten worden. De ondergrens wordt overschreden wanneer de gemeentelijke verordening regels wil stellen die niet het belang van de gemeente, maar de bijzondere belangen van individuele burgers raken⁸¹.

Indien het lijkt dat de gemeente haar bevoegdheid om regels te stellen heeft overschreden, dan is het verstandig dit te bespreken met een RWS-jurist van de Afdeling projectadvisering. Als tot de conclusie wordt gekomen dat de bepalingen rechtsongeldig zijn, dan moet hierover contact opgenomen worden met de betreffende gemeente⁸².

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente is zo goed als altijd een paragraaf te vinden over het bewaren/beschermen van houtopstanden/ bomen. Er kan ook sprake zijn van een eigenstandige gemeentelijke kapverordening of bomenverordening. In deze Handreiking spreken wij over de APV, maar bedoelen we daarmee in voorkomend geval ook de gemeentelijke kapverordening of bomenverordening. Een gemeente kan bij de APV een bomenbeleidsplan vaststellen.

In de APV wordt geregeld wanneer houtopstanden wel of niet geveld mogen worden, of hiervoor een omgevings(kap)vergunning nodig is op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)⁸³ en onder welke voorwaarden een dergelijke vergunning kan worden verleend.

B.5.2

Geografische reikwijdte APV

Uit de APV zelf volgt waar de bepalingen over houtopstanden in de betreffende gemeente van kracht zijn. De APV kan gelden binnen de bebouwde kom op grond van de Wnb, maar hij kan ook gelden in de gehele gemeente, er kan een kaart bij de verordening zijn gevoegd waar uit blijkt waar de bepalingen van toepassing zijn, of de

⁸⁰ Memorie van toelichting Invoeringswet Omgevingswet, vergaderjaar 2017-2018, 34986, nr. 3, par. 5.2.3.

⁸¹ In art. 4.6 van de Wnb was expliciet opgenomen welke bovengrens geldt voor de bevoegdheid van gemeenten en provincies om regels te stellen over houtopstanden. Echter, besloten is om dit artikel niet in werking te laten treden per 1 januari 2017 (Stb. 2016, 384). Nu wordt in de Wnb dus geen duidelijke bovengrens gegeven en kan de gemeente op zijn hele grondgebied over alle soorten houtopstanden regels stellen. Zie voor een toelichting op artikel 4.6 Wn: Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33 348, nr. 3, p. 280; Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 33 348, nr. 19, p. 7. Verder is relevant dat art. 4.6 Wnb is gewijzigd bij de inwerkingtreding van de Wet opheffing bedrijfslichamen (art. LVII), waarbij onder andere het boschap is komen te vervallen.

⁸² Zie bijvoorbeeld uitspraak ABRvS 16 augustus 2017, ECLI:NL:RVS:2017:2197, waarin de Afdeling oordeelde dat een bepaling uit de gemeentelijke Bomenverordening in strijd was met het Burgerlijk Wetboek en dat daardoor de omgevingsplanactiviteit niet had mogen worden geweigerd door de gemeente.

⁸³ Art. 2.2, lid 1, sub g, Wabo.

gemeente kan bijvoorbeeld werken met een bomenlijst waarop de beschermde bomen zijn opgenomen.

B.6 Samenloop Ow, APV en omgevingsplan

Er kan sprake zijn van samenloop tussen de Ow, de gemeentelijke APV en het omgevingsplan. Onder 'samenloop' verstaan we hier dat een project met meerdere regimes te maken heeft. Samenloop is niet uitgesloten, omdat in een bepaald gebied in een gemeente de verschillende regimes kunnen gelden. Zo geldt de Ow met bijbehorende Ontheffing buiten de bebouwingscontour houtkap, maar kunnen de APV en het omgevingsplan ook buiten de bebouwde kom gelden (zie ook paragraaf 2.2 en 2.4). In paragraaf 2.11 zijn praktische voorbeelden van deze samenloop gegeven.

B.7 Houtopstanden en de zorgplicht

Voor degene die een activiteit verricht zoals genoemd in artikel 11.111 Bal, geldt een specifieke zorgplicht. Deze zorgplicht is neergelegd in artikel 11.116 van het Bal. Hieruit volgt dat indien het vellen of kappen van houtopstanden negatieve gevolgen kan hebben voor de natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal of de bescherming van de landschappelijke waarden⁸⁴, is verplicht

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs gevraagd kunnen worden om de gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover de gevolgen niet kunnen worden voorkomen; die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten, voor zover dat redelijkerwijs gevraagd kan worden.

Als de initiatiefnemer voor de afweging ten aanzien van de te treffen maatregelen niet over de nodige deskundigheid beschikt, zal hij een beroep op de deskundigheid van anderen moeten doen. Hier is relevant dat er op grond van het Bal striktere, specifieke eisen kunnen gelden die sowieso in acht moeten worden genomen en die altijd voorrang hebben boven de algemene eisen van de zorgplicht.

⁸⁴ Artikel 11.112 Bal

Bijlage C: Memo randvoorwaarden herbeplanting

Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden (voorheen kap en herbeplanting houtopstanden)

Nummer:	5471
Versie:	1.2
Status:	In beheer
Type:	Handreiking
Inhoudelijk beheerder:	Linda Bosselaar
Verantwoordelijke afdeling:	Afd. BJV-Expertise en RWS Advocaten
Netwerken:	Hoofdvaarwegennet, Hoofdwatersysteem, Hoofdwegennet
Rollen:	Omgevingsmanager, Technisch Manager
Fase:	Planuitwerking, Verkenning, Realisatie, Onderhoud
Proceseigenaar	Proceseigenaar Aanleg en Onderhoud

Handreiking vellen en herbeplanten houtopstanden (voorheen kap en herbeplanting houtopstanden)

Nummer:	5471
Versienummer standaard:	1.2
Versienummer document:	2024
Status:	In beheer
Type:	Handreiking
Inhoudelijk beheerder:	Linda Bosselaar-Modderkolk
Verantwoordelijke afdeling:	Afd. BJV-Expertise en RWS Advocaten
Netwerken:	Hoofdvaarwegennet, Hoofdwatersysteem, Hoofdwegennet
Rollen:	Omgevingsmanager, Technisch Manager
Fase:	Planuitwerking, Verkenning, Realisatie, Onderhoud
Proceseigenaar:	Proceseigenaar Aanleg en Onderhoud
Link om te reageren:	Link